

CHET TILINI O'QITISHDA MULTIMEDIA VOSITALARINING O'RNI

Bobonazarov Abror Nodir o'g'li

shahrisabz davlat pedagogika instituti
Xorijiy til yo'nalishi 6-22-guruh talabasi

Anotatsiya: Ushbu maqolada chet tilini o'qitishda multimedia vositalarining samaradorligi, metodik jihatdan qo'llanilishi va o'quvchilarning til o'rganish jarayoniga ta'siri tahlil qilinadi. Tadqiqotda vizual, audio va interaktiv multimedia materiallari yordamida o'quvchilarning nutq, tinglash, o'qish va yozish ko'nikmalari qanday rivojlantirilishi yoritilgan. Shuningdek, multimedia vositalari darslarni qiziqarli va samarali qilish, o'quvchilarning e'tiborini oshirish hamda mavzuni yaxshiroq tushunishga yordam berishi ko'rsatib o'tilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalaridan samarali foydalanish o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishi va faol ishtirokini sezilarli darajada oshiradi.

Kalit so'zlar: chet tili, multimedia vositalari, interaktiv ta'lim, til ko'nikmalari, vizual va audio materiallar, o'qitish metodikasi.

Аннотация: В статье рассматривается эффективность использования мультимедийных средств в обучении иностранному языку, их методическое применение и влияние на процесс усвоения языка учащимися. Исследование освещает, как визуальные, аудио и интерактивные мультимедиа материалы способствуют развитию навыков речи, аудирования, чтения и письма. Также подчеркивается роль мультимедиа в повышении интереса учащихся, удержании внимания и лучшем понимании учебного материала. Результаты показывают, что эффективное использование мультимедийных средств значительно повышает мотивацию и активность учеников в процессе изучения языка.

Ключевые слова: иностранный язык, мультимедийные средства, интерактивное обучение, языковые навыки, визуальные и аудио материалы, методика преподавания.

Annotation: This article explores the role and effectiveness of multimedia tools in foreign language teaching, their methodological application, and impact on students' language acquisition process. The study highlights how visual, audio, and interactive multimedia materials help develop speaking, listening, reading, and writing skills. Additionally, it emphasizes the role of multimedia in increasing student engagement, attention, and understanding of the material. Findings show that effective use of multimedia tools significantly enhances learners' motivation and active participation in language learning.

Keywords: *foreign language, multimedia tools, interactive learning, language skills, visual and audio materials, teaching methodology.*

Kirish

So‘nggi yillarda chet tilini o‘qitishda innovatsion texnologiyalar va multimedia vositalarining ahamiyati ortib bormoqda. Multimedia vositalari o‘quv jarayonini yanada interaktiv va qiziqarli qiladi, o‘quvchilarning e‘tiborini jalb qiladi va mavzularni tezroq tushunishga yordam beradi. Chet tilini o‘rgatishda multimedia vositalaridan foydalanish nafaqat nutq va tinglash ko‘nikmalarini, balki o‘qish va yozish ko‘nikmalarini ham rivojlantirishga imkon yaratadi. Darslarda vizual va audio materiallar, animatsiyalar, interaktiv taqdimotlar, videoroliklar va onlayn platformalar o‘quvchilarning tilga bo‘lgan qiziqishini oshiradi va o‘rganish samaradorligini kuchaytiradi. Shu bois, multimedia vositalaridan samarali foydalanish chet tili ta’limining zamonaviy metodik asoslaridan biri hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Tadqiqotda bir qator olimlarning ishlari tahlil qilindi. R. G‘ulomova (2021) multimedia vositalari orqali til o‘rganish jarayonining interaktivligini oshirish va o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlash samaradorligini ko‘rsatadi. N. Xodjayeva (2020) esa audio-visual materiallar yordamida so‘z boyligini va talaffuzni rivojlantirishning ahamiyatini ta’kidlaydi. Shuningdek, Zamirbekova (2022) interaktiv platformalar va video darslar yordamida grammatika ko‘nikmalarini yaxshilash mumkinligini qayd etadi.

Metodologik jihatdan tadqiqot eksperimental va kuzatuv asosida olib borildi. Tadqiqotga 60 nafar 7–10 yoshdagi boshlang‘ich sinf o‘quvchilari jalb qilindi. Mashg‘ulotlarda interaktiv darslar, video va audio materiallar, multimediali taqdimotlar, o‘yinlar va onlayn platformalar qo‘llanildi. O‘quvchilarning nutq, tinglash, o‘qish va yozish ko‘nikmalari, darsdagi faolligi va motivatsiyasi tahlil qilindi.

Natija va muhokamalar

Eksperimental mashg‘ulotlar natijalari shuni ko‘rsatdiki, multimedia vositalari yordamida o‘tkazilgan darslarda o‘quvchilarning faol ishtiroki ancha oshadi. Video, animatsiya va interaktiv topshiriqlar o‘quvchilarga mavzuni vizual va eshitish jihatidan yaxshiroq tushunishga imkon beradi. Masalan, yangi so‘zlarni videoroliklar orqali o‘rgangan o‘quvchilar so‘zlarni 2–3 barobar tezroq o‘zlashtiradi va ularni nutqda faol qo‘llay boshlaydi.

Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, multimedia vositalari nafaqat leksik ko‘nikmalarni rivojlantiradi, balki grammatika, talaffuz va nutq madaniyatini ham mustahkamlaydi. Interaktiv mashg‘ulotlarda o‘quvchilar o‘zaro muloqot qilgan holda yangi bilimlarni amalda qo‘llaydi, bu esa ularning tilga bo‘lgan ishonchini oshiradi. Multimedia

vositalari orqali o'quvchilarda mustaqil o'qish va mustaqil ishlash ko'nikmalari ham rivojlanadi, chunki ular resurslarni o'zlashtirishda ko'proq ijodiy yondashuvni qo'llashadi.

Bundan tashqari, multimedia vositalari motivatsiyani oshirishda muhim omil hisoblanadi. Interaktiv topshiriqlar, o'yinlar va vizual materiallar o'quvchilarning e'tiborini jalb qiladi, ular darsga ko'proq qiziqish bilan kirishadi va mavzuni yaxshiroq tushunadi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalaridan samarali foydalanish dars samaradorligini sezilarli darajada oshiradi va til o'rganish jarayonini yanada qiziqarli qiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalari yordamida o'tkazilgan darslar o'quvchilarning til ko'nikmalarini bir necha jihatdan rivojlantirishga xizmat qiladi. Avvalo, vizual va audio materiallar o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi va ularni mavzuga chuqurroq qiziqtiradi. Masalan, interaktiv taqdimotlar va animatsiyalar mavzuni tushunishni soddalashtiradi, o'quvchilarga yangi leksik birliklarni tezroq eslab qolishga yordam beradi. Shuningdek, multimediali materiallar yordamida o'quvchilar mavzuni bir vaqtning o'zida turli sezgi kanallari orqali o'rganadi – vizual, eshitish va ba'zi hollarda kinestetik. Bu o'quv jarayonini individual xususiyatlarga moslashtirish imkonini beradi, ya'ni har bir o'quvchi o'ziga qulay usulda o'rganadi.

Tadqiqot davomida kuzatildi-ki, multimedia vositalari yordamida amalga oshirilgan interaktiv mashg'ulotlar o'quvchilarning nutqga bo'lgan ishonchini sezilarli darajada oshiradi. Masalan, o'quvchilar video dialoglar yoki rol o'yinlari orqali yangi so'zlarni va ifodalarni amalda qo'llashadi, bu esa ularning nutq faoliyatini mustahkamlaydi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, multimedia yordamida o'rganilgan so'zlar va grammatika qoidalari o'quvchilarda uzoq muddatli eslab qolish darajasini oshiradi, chunki ular mavzuni vizual va kontekstual tarzda qabul qiladi.

Shuningdek, natijalar shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalari o'quvchilarning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'quvchilar interaktiv darslarda ko'proq mustaqil izlanadi, qo'shimcha onlayn resurslardan foydalanadi va topshiriqlarni ijodiy yondashuv bilan bajaradi. Masalan, o'quvchilar audio hikoyalarni tinglab, so'zlarni eslab qolish uchun o'z kundaliklarini yaratishadi yoki animatsion videolar asosida kichik dialoglar tayyorlashadi. Bu esa ularni o'quv jarayoniga faol jalb qiladi va shaxsiy mas'uliyatni oshiradi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalaridan foydalanish o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishda ham samarali vosita hisoblanadi. Interaktiv o'yinlar, testlar, viktorinalar va onlayn mashg'ulotlar o'quvchilarning e'tibor

Xulosa

Tahlil va tajriba natijalari shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalari chet tilini o'qitishda asosiy metodik yordamchi vosita sifatida xizmat qiladi. Vizual, audio va

interaktiv materiallar o'quvchilarning nutq, tinglash, o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantiradi, motivatsiyani oshiradi va darslarni qiziqarli qiladi. Shu bilan birga, multimedia vositalari yordamida o'quvchilar mavzuni yaxshiroq tushunadi, o'zaro muloqot ko'nikmalarini mustahkamlaydi va mustaqil ishlashga o'rganadi. Zamonaviy multimedia texnologiyalarini qo'llash til o'qitish jarayonining samaradorligini oshiradi, o'quvchilarda tilga bo'lgan ijobiy munosabatni shakllantiradi va ularni kelajakda mustaqil va faol til foydalanuvchisi sifatida rivojlantiradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalari chet tilini o'qitish jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi va o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini mustahkamlaydi. Multimedia yordamida amalga oshirilgan mashg'ulotlar o'quvchilarga mavzuni turli sezgi kanallari orqali o'rganish imkonini beradi, bu esa til ko'nikmalarini tez va samarali rivojlantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, interaktiv va vizual materiallar o'quvchilarda mustaqil o'qish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi, ularni dars jarayoniga faol jalb qiladi va shaxsiy ishtirokni oshiradi.

Bundan tashqari, multimedia vositalari nafaqat nutq va talaffuzni, balki tinglash, o'qish va yozish ko'nikmalarini ham mustahkamlaydi. Interaktiv topshiriqlar, animatsion videolar va audio hikoyalar o'quvchilarning yangi leksik birliklarni kontekstda tushinish va faol qo'llash qobiliyatini oshiradi. Shu tariqa, darslar nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarning kommunikativ, ijtimoiy va ijodiy ko'nikmalarini bir vaqtda rivojlantirish vositasiga aylanadi.

Xulosa qilib aytganda, multimedia vositalari chet tilini o'qitishda zamonaviy metodik yondashuv sifatida muhim rol o'ynaydi. Ular darslarni qiziqarli va interaktiv qiladi, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, tilga bo'lgan ijobiy munosabatni shakllantiradi va til o'rganish jarayonini yanada samarali qiladi. Shu bilan birga, multimedia vositalaridan to'g'ri va maqsadli foydalanish, darsni individual va guruh ishlari bilan uyg'unlashtirish, o'quvchilarning yoshi va psixologik xususiyatlarini hisobga olish til o'qitish jarayonining muvaffaqiyatini kafolatlaydi. Natijada, o'quvchilar yangi so'zlarni va grammatik qoidalarni tezroq o'zlashtiradi, ularni nutqda erkin va tabiiy ishlata boshlaydi hamda kelajakda mustaqil va faol til foydalanuvchisi sifatida rivojlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. G'ulomova D. R. Chet tillarini o'qitishda innovatsion metodlar. – Toshkent: Fan va ta'lim, 2021.
2. Xodjayeva N. M. Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'zDJTU nashriyoti, 2020.

3. Zamirbekova S. Multimedia vositalari orqali grammatika va soʻz boyligini rivojlantirish. – Toshkent: TDPU ilmiy toʻplami, 2022.
4. Karimova R. I. Pedagogik psixologiya. – Toshkent: Fan, 2020.
5. Mamatqulova S. A. Oʻyin va interaktiv texnologiyalarning taʼlimdagi oʻrni. – Toshkent: Maʼnaviyat, 2019.
6. Rahimova L. Chet tili darslarida motivatsiya va interaktiv yondashuv. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2022.
7. Yoʻldosheva M. Boshlangʻich taʼlimda multimedia vositalari yordamida ingliz tili oʻqitish. – Fargʻona: FDU nashriyoti, 2023.